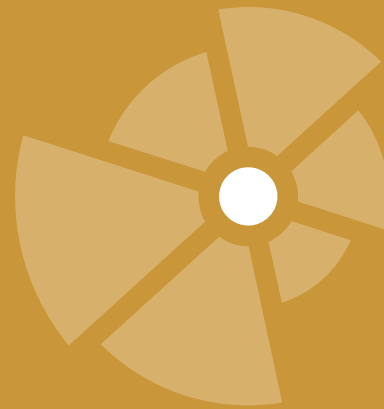

Greenpeace vs. de Staat in het licht van de ecologische realiteit

Willemijn Smal

29 januari 2025

1

Agenda

De Ecologische Autoriteit

Wsn, stikstof en de KDW

Natuurdoelanalyses en 'Doen wat moet én kan'

- Casus Veluwe

Hoe verder? Op basis van goede (ecologische) informatie!

2

1

Instellingsbesluit Ecologische Autoriteit (art 3. Taak)

A. te toetsen of, met het oog op de huidige en beoogde kwaliteit van de beschermde natuur, de essentiële ecologische informatie betrokken is bij de onderbouwing van besluiten door bevoegde gezagen over natuurdoelanalyses, gebiedsplannen en gebiedsprogramma's

Besluit van de Minister voor Natuur en Stikstof van 9 september 2022, nr. WJZ/22306358, tot instelling van de Ecologische Autoriteit (Instellingsbesluit Ecologische Autoriteit

3

Instellingsbesluit Ecologische Autoriteit (art 3. Taak)

B. te adviseren over relevante wetenschappelijke inzichten voor besluitvorming ten aanzien van brede ecologische vraagstukken, met inbegrip van vraagstukken over klimaat en abiotische randvoorwaarden voor natuur zoals bodem, water en atmosferische depositie

Besluit van de Minister voor Natuur en Stikstof van 9 september 2022, nr. WJZ/22306358, tot instelling van de Ecologische Autoriteit (Instellingsbesluit Ecologische Autoriteit

Kijkt breed naar beschermde natuur

Kijkt naar natuurdoelen die politiek/beleidsmatig zijn vastgesteld

Doet geen eigen onderzoek, vormt geen beleid, neemt geen besluiten en weegt geen belangen

Heeft kennisprogramma

4

2

Relevante kennisinstellingen, soortenorganisaties, adviesbureaus, beheerders

Rol en samenstelling

Art 8 werkwijze, lid 1: Als de autoriteit in de gelegenheid wordt gesteld te toetsen of te adviseren, stelt de voorzitter of een plaatsvervangend voorzitter daarvoor een werkgroep van deskundigen samen. [...] Voor het overige stelt de autoriteit haar eigen werkwijze vast.

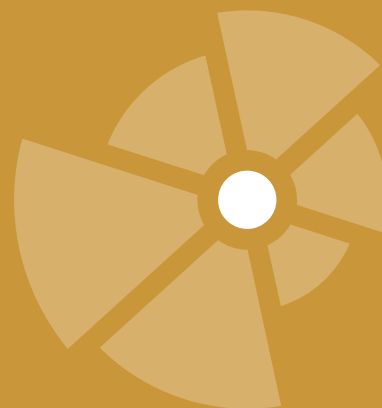
- Deskundigenteam, experts op maat per gebied, op persoonlijke titel
- Balans wetenschap en praktijk
- Voorzitter per werkgroep
- Onafhankelijk volgens protocol
- Veldbezoek en gesprek

Landschapsecologen
Soortdeskundigen
(Eco)Hydrologen
Bodemkundigen
Deskundigen duurzaam landgebruik

5

Effecten van stikstof en de KDW

6

2. Effecten stikstof

Verzuring bodem: als buffer op, voortgaande achteruitgang bodem, in ultimo komt giftig aluminium vrij

Vermesting bodem: Algemene planten gaan domineren, minder licht, vocht, ruimte voor bijzondere planten

Mindere wortelgroei, gevoeliger voor droogte

Minder mineralen, ook voor dieren (bladeren anders van samenstelling)

Dit heeft effecten op soortenrijkdom

7

2. Waterproblemen

Waterbeschikbaarheid vrijwel altijd probleem

Grilliger weer: droogtes duren langer

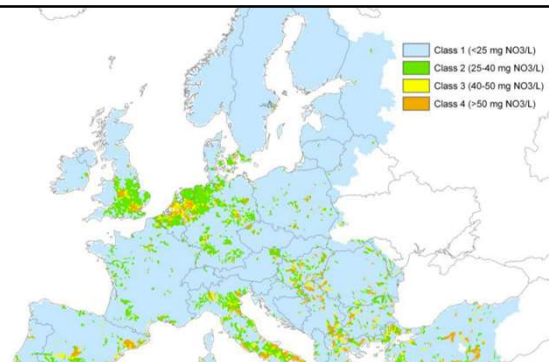
Race-to-the bottom: minder grondwater voor natuur en mens

Ook kwaliteit water groot probleem (mest, pesticiden, PFAS, verzuring)

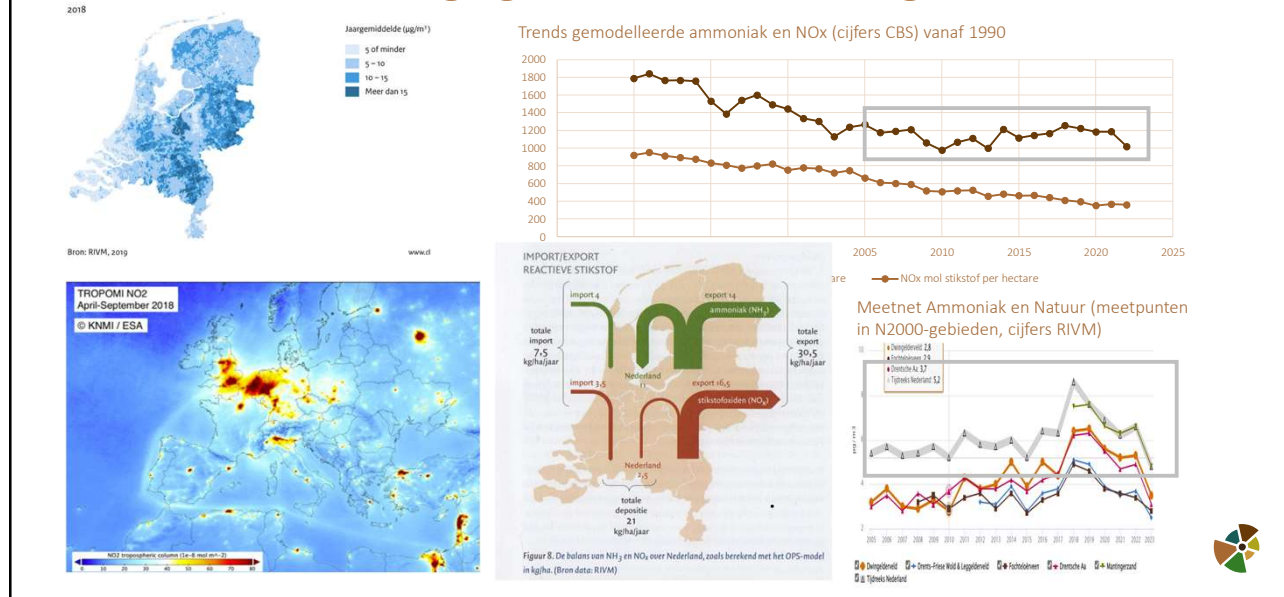
Grilliger weer: door harde buien meer erosie

Stikstof in water een breder probleem. Dat is 'overal', en KRW deadline komt eraan

8

Stikstofbelasting: gemodelleerd en gemeten

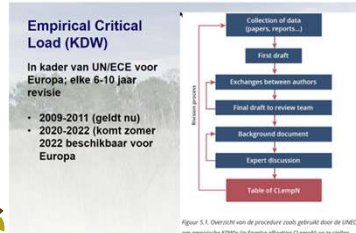

9

Hoe wordt de KDW bepaald?

Door een UN commissie wordt de KDW voor verschillende habitattypen aan de hand van internationaal onderzoek/publicaties

Voor meer context: van Dobben, tijdschrift natuurbeschermingsrecht, maart 2020

Nota bene:

- Onderzoek o.a. met veldproeven
- Alle andere factoren zoals water zijn optimaal
- Ecologische omstandigheden die bij dat type natuur horen zit in KDW (zoals kalkrijke kwel e.d.)
- Bij onzekerheden *hoogste* KDW in NL, niet de laagste

10

5

Nb: Indien gebiedsinformatie ontbreekt, valt de rechtbank/afdeling terug op de KDW

Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992)

Doel is gunstige staat van instandhouding, een middel zijn de speciale beschermingszones (N2000-gebieden)

Wetenschappelijk borging van de Svl nodig:

- Aanwijzen en wijzigen doelen: art 4, 5 en 16, 18
- Kokkelvisserij arrest 2004
- Afdelingsjurisprudentie: voor projecten en plannen is wetenschappelijke zekerheid nodig dat aantasting is uit te sluiten

11

Uit de wet halen maakt niet dat KDW geen rol meer speelt

Betekenis KDW

1. Als wetenschappelijk inhoudelijk zeer sterke indicatie voor kritische overbelasting
2. In toestemmingverlening voor individuele plannen en projecten
3. Als een omgevingswaarde (landelijke doelstelling) in de Omgevingswet

12

Wet en programma stikstofreductie en natuurverbetering (1 juli 2019)

Wsn was antwoord op PAS-uitspraak.

Dit was om –bij de rechter
aantoonbaar - grip te krijgen
op de noodzakelijk
stikstofafname

‘Voor zicht en zekerheid op natuurherstel’ o.a.:

- Afname stikstofbelasting en tijdspad in wet vastgelegd
- Programma: natuurherstelmaatregelen per gebied = natuurdoelanalyses

13

Inzet natuurdoelanalyse

1. Wettelijke doelen voor dit gebied
2. Hoe de natuur in haar omgeving werkt
3. Problemen van het gebied
4. Of huidige maatregelen genoeg zijn
5. Of extra maatregelen nodig zijn

Stikstof in NDA? Alleen verwachte ontwikkeling depositie, niet de (lokale) bronnen en maatregelen.

NDA beperkt zich tot feiten
en inzichten voor elk gebied

14

Ecologische Autoriteit toetst de NDA's op

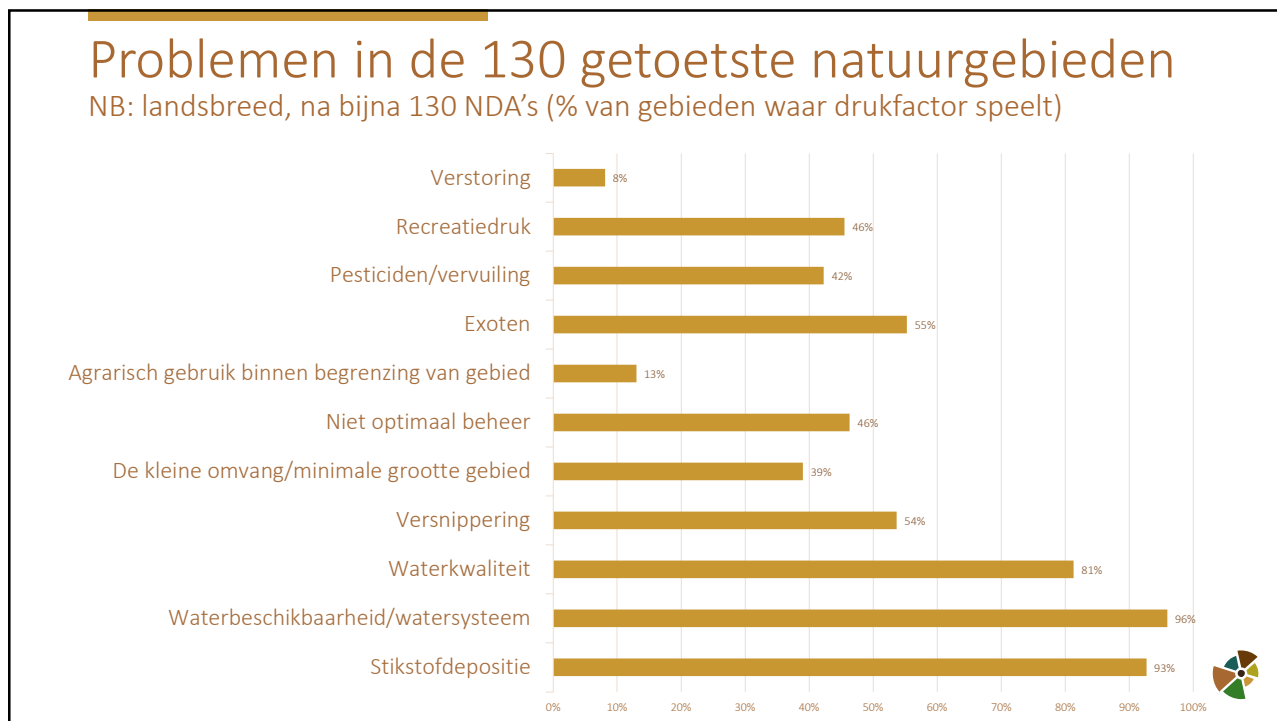
Ecologische onderbouwing

- Juistheid en navolgbaarheid conclusies
- Landschappelijke systeembenadering
- Conclusies checken: doelen en verslechtering
- Indien nodig: richting extra maatregelen

Inhoudsvereisten Programma stikstofreductie en natuurverbetering, handreiking en [ons advies daarover](#)

15

16

Doen wat moet én kan

Nu aan de slag met noodzakelijk natuurherstel, met natuurdoelanalyses als fundament

 ecologische autoriteit

26 januari 2024

dat onverwijld gestart moet én kan worden met de door natuurdoelanalyses geborgde maatregelen én aanvullende maatregelen voor natuurherstel

17

Het vonnis benut adviezen, ‘Doen wat moet én kan’ en actualisatie voor 2K

bijvoorbeeld 3.34:

“Verslechtering natuur in strijd met verbod

Uit de getoetste NDA's en adviezen blijkt dat in de meeste uit te sluiten. Dit is in strijd met het verslechteringsverbod is van belang omdat Nederland bij verslechtering onverwijld nodig is voor het voorkomen van verslechtering, kan (lees vergunningen. Deze dreiging is reëel, nu de verslechtering slechte hydrologische omstandigheden.

Uit de veldbezoeken die de Ecologische Autoriteit aan alle getoetste gebieden (delen van) de natuur achteruit is gegaan en waardevolle dier- en plantensoorten verdwijnen, terwijl In sommige gevallen zijn alleen nog algemene soorten over heidegebieden, hoogvenen, vennen en schrale graslanden evenwel geen duidelijk onderscheid tussen 'al opgetreden (...)

In vrijwel geen enkel gebied waarvan de NDA is beoordeeld basis van het huidige maatregelenpakket. Ook verbeterende de natuur en biodiversiteit in Nederland sterk onder druk (...)

Behalve stikstof en water spelen ook andere drukfactoren een grote rol

Uit vrijwel alle tot nu toe beoordeelde NDA's blijkt dat de stikstofbelasting samen met het niet of onvoldoende functioneren van het watersysteem de grootste problemen vormen (zie figuur 2). (...)

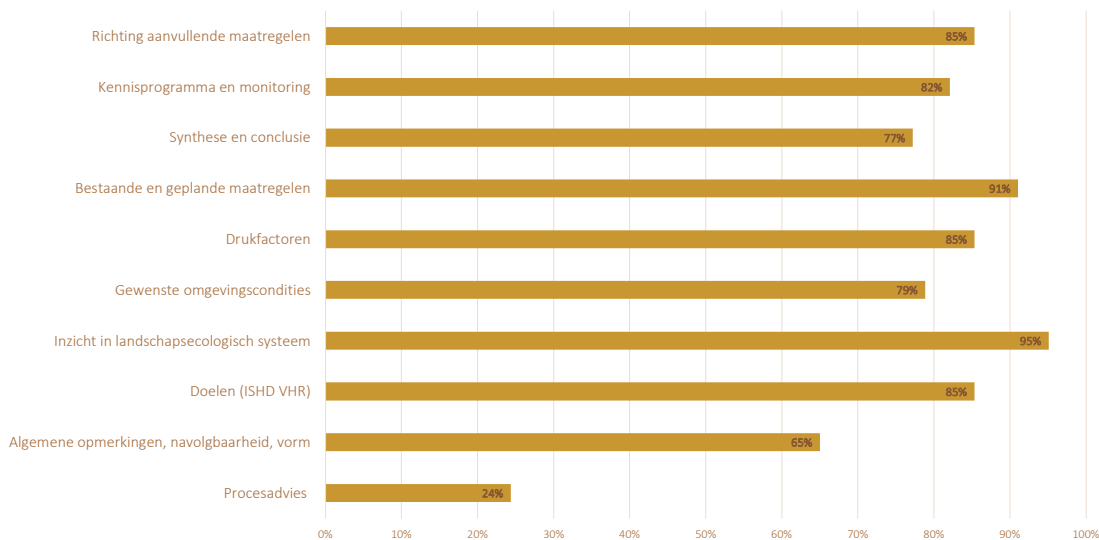
en 5.27:

Uit de onder 5.24.1 tot en met 5.24.5 aangehaalde wetenschappelijke conclusies en de daarin weergegeven oordelen van de Ecologische Autoriteit volgt bovendien dat de vanaf de referentiedata genomen maatregelen de verslechtering van de habitats en leefgebieden op de Urgente Lijst niet heeft kunnen voorkomen of heeft kunnen keren en dat verdere verslechtering dreigt. Dat heeft de Staat ook niet bestreden.

De Staat heeft geen passende maatregelen genomen om verslechtering tegen te gaan of te voorkomen

18

De NDA's waren nog niet compleet (% van NDA's)

19

Er kan en moet
gestart worden

Toch voldoende kennis om te starten?

1. Drukfactoren gebied duidelijk
2. Beschikbare monitoringsgegevens (vegetatie, soorten, water, bodem)
3. Bestaande inzichten betreffende landschap en relatie stikstof/water
4. Sterk onderbouwde herstelstrategieën
5. Maatregelen 'op de plank'
6. Kennis en ervaring beheerders

20

10

Wat is het resultaat van verbeterde NDA's?

De onderbouwing van een compleet en goed onderbouwd, geobjectiveerd maatregelpakket leidt tot:

- zicht en zekerheid op natuurherstel, weerbaarheid verhogen
- Informatie om mee te wegen bij toestemmingsverlening

Geobjectiveerde, gebiedsgerichte natuurdoelanalyse is daarvoor essentieel

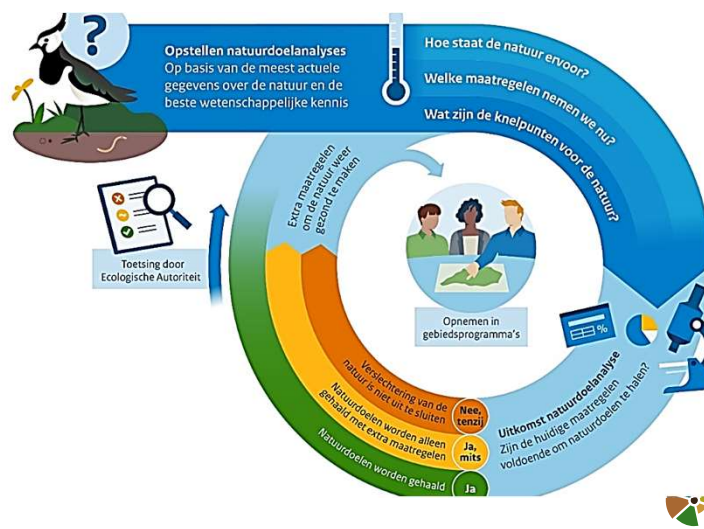

21

Drie adviezen voor verbetering NDA's

1. Versterk en verbreed natuurdoelanalyse ✓
2. Zie de natuur en haar omgeving als één geheel, en neem maatregelen in die omgeving
3. Integreer NDA in bestaande beleidscycli ✓

+ benut urgentielijst (5.62 vonnis)

22

11

Aanbevelingen 'Doen wat moet én kan'

dat onverwijld gestart moet én kan worden met de door natuurdoelanalyses geborgde maatregelen én aanvullende maatregelen voor natuurherstel in en rond natuurgebieden

Versterk en verbreed de NDA als fundament voor goede besluitvorming

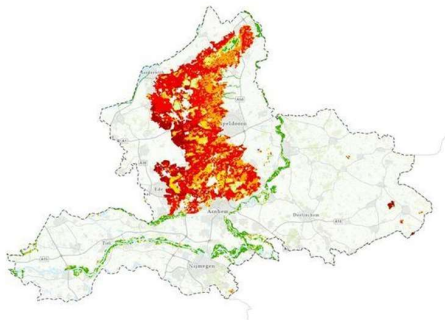
Zie de natuur en haar omgeving als één geheel. Neem ook maatregelen rond de gebieden

Benut alle kansen voor samenhangende doelen voor natuur, water en klimaat

Neem regie als één overheid, borg een langjarige, consistente en betrouwbare aanpak

23

Bron: provincie Gelderland [Waar speelt het stikstofprobleem in Gelderland?](#)

Casus Veluwe

NDA voldoende voor uitvoering vonnis voor de Veluwe?

Nee, want lokale stikstofbronnen niet in beeld in de NDA. Apart spoor

Ja, voor goede staat van instandhouding:

- veel goede maatregelen in beeld voor hydrologie, beheer, exotenbestrijding, herinrichting binnen Veluwe

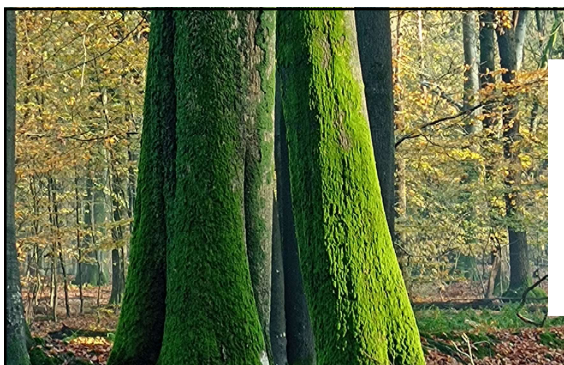
Plus nog nodig o.a.:

- Plan voor verdroging hele Veluwe (aanpak hoogste schaalniveau)

24

12

Versnel?
~~Ga door~~ op de
 ingeslagen weg
 voor... de gunstige
 staat

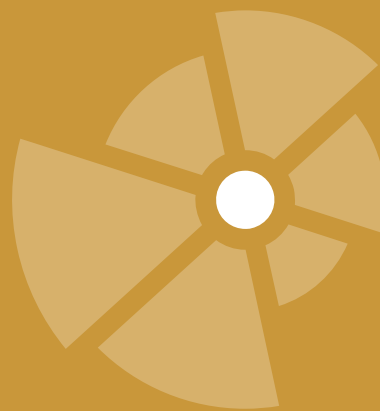
Wat is nog nodig voor een compleet pakket voor de Veluwe?

- versnelde actualisatie en verdieping van de NDA op de urgente habitats en leefgebieden (rood en oranje)?
- Het navolgbaar in beeld brengen van effecten van (stikstof)bronnen rond de Natura-2000 gebieden

25

Hoe verder?

26

Wat is nodig voor uitvoering vonnis?

- Brede aanpak natuur nodig, voor stikstof, water en alle andere drukfactoren
- Ook nodig voor KRW
- Alle instrumenten Stikstof uitwerken

Start onverwijld, op basis van goede (ecologische) informatie

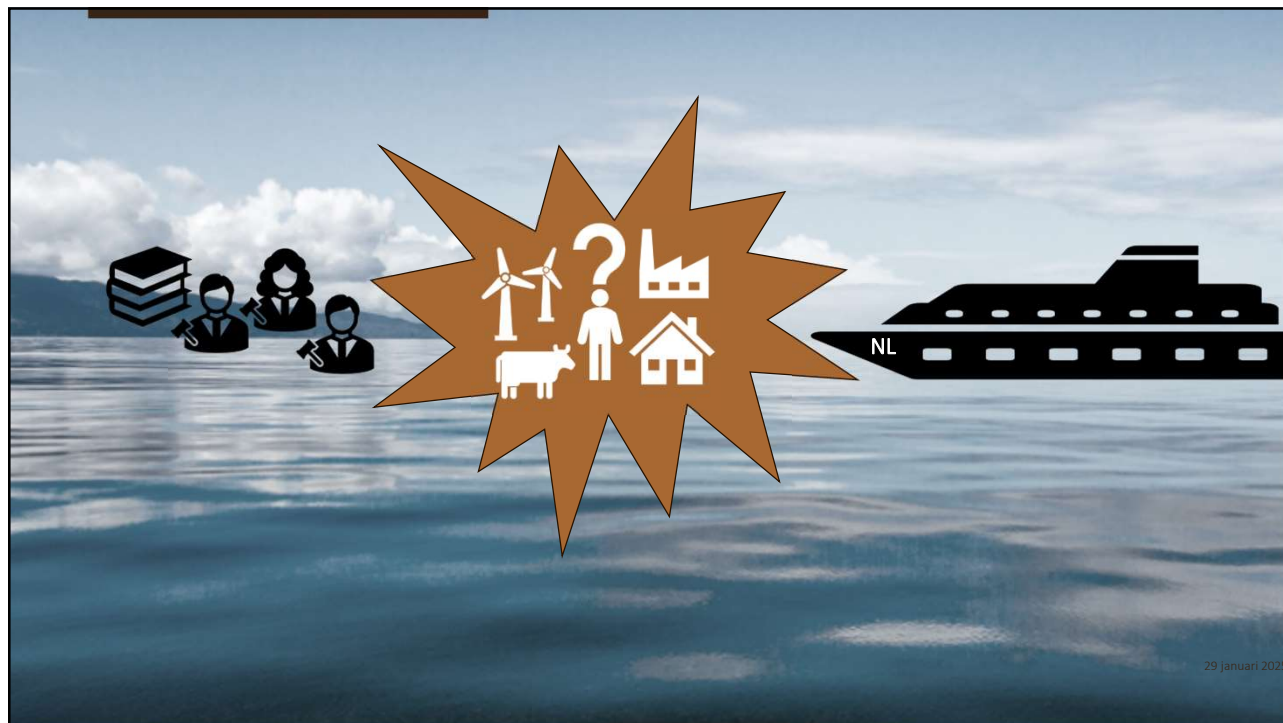

Bepaal effect van:

- + Innovatie
- + KPI per bedrijf gekoppeld aan doelen
- + Landelijk aflopende normen
- + Generieke uitkoop
- + Extensivering
- + Lokale uitkoop rond gebieden

Beslis op basis daarvan voor (combinaties van) maatregelen en ontwikkel reële verdienmodellen

27

28